
EVEREST

1286

tamadres.com

ADALET AĞAOĞLU

Ankara'nın Nallıhan ilçesinde doğdu. İlkokulu bitirdikten sonra ortaokula gidebilmesi için aile Ankara'ya göçtü (1938). Ortaöğrenimini Ankara Kız Lisesi'nde tamamladı. Ankara D'TCF'nin Fransız Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi (1950). Açılan bir sınavla Ankara Radyosu'na girdi. Kuruluşundan sonra TRT'de çeşitli görevlerde bulundu (1951-1970). TRT Radyo Dairesi Başkanlığı'ndan kurumun özerkliğine el konulması sonucu istifa etti. Öğrencilik yıllarında başladığı yazarlığı başka hiçbir işle paylaşmadan sürdürdü. Radyo ve sahne oyunlarını romanları, öykü, anı ve deneme kitapları izledi. Bu çalışmalarında toplumumuzdaki değişim ve dönüşümlere duyarlı yaklaşımlarıyla dikkat çekti. 1973'te yayınlanan ilk romanı *Ölmeye Yatmak*'tir. Daha sonra edebiyatın diğer türlerinde yazmayı sürdürdü. Değişimler konusunda edebiyatın yapısal durumu bakımından da arayışçı davranarak, kendine özgü anlatım biçimleri geliştirdi.

tamadres.com

ADALET AĞAOĞLU

DERT DİNLEME
UZMANI

tamadres.com

§

Yayın No: 1286
Türkçe Edebiyat: 470

Dert Dinleme Uzmanı
Adalet Ağaoğlu

Editör: Çiğdem Su Uğurlu
Kapak tasarımı: Füsün Turcan Elmasoğlu
Düzeltili: Zerrin Özalp
Sayfa Tasarımı: M. Atahan Sıralar

Kapakta kullanılan yapıt: Meret Oppenheim, Object, 1936

© 2014, Adalet Ağaoğlu
© 2014, bu kitabın tüm yayın hakları
Everest Yayınları'na aittir.

1. Basım: Nisan 2014
ISBN: 978-605-141-727-1
Sertifika no: 10905

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık
Matbaa sertifika no: 12088
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi, No: 8
Bayrampaşa/İstanbul
Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI

Alemdar Mahallesi Ticarethane Sokak No: 15 34110
Fatih-İstanbul
Tel: (212) 513 34 20-21 Faks: (212) 512 33 76
e-posta: info@everestyayinlari.com
www.everestyayinlari.com
www.twitter.com/everestkitap
facebook.com/everestyayinlari

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

*Hile, desiselerin oyunbazlıkların
en berbatı olup
bizzat kendi nefsimizin kandırılması,
baştan çıkarılmasıdır*

diye buyurmuşlar servetifünuncuların sembolik şair ve özdeyişler yazarı Cenap Şahabeddin Beyefendi: Manastır doğumlu (1870). Ölümü beyin kanamasındanmış. Bakırköy mezarlığında gömülüdür (1934).

Bundan böyle bütün sayfaların satırlarında romanlara mahsus insan, zaman ve mekân adları beklenmeye...

Takdim

Şunu yaşaya/bunu yaşaya elli yaşını biraz burkularak kutlayıp altmışına doğru yol almaya başlamış durumda. Böylece artık kesinlikle Dert Dinleme Uzmanı diye anılıp durmakta. Sanki kendisinin dökülecek tek derdi olmamış, yokmuş gibi döner dolaşır, yatar kalkar, kim onu nerede nasıl görürse hemen yakasına yapışır; ayaküstüneyken bile olsa içini döker de döker; dinleme uzmanımız da gözünü kırpmadan bunları dinler de, dinler.

İşi gücü yok mu? Varmış canım, varmış da bana kalırsa yokmuş gibi davranmakta. Yayınevlerinde çıkacak olan kitapların düzeltmenliğini yaptığı söylentiler arasında. Hangi yayınevinden teklif gelirse orda...

Son zamanlarda kendisine Dert Dinleme Başkanı denmeye başlanmış; başkanlığa terfi ettirildiğinden de haberli kanımca... İyi hoş da, ondaki sabır ne sabırdır canım, akıl alır gibi değil... Doğrusu bu durum karşısında ben fena halde şaşkınlığa düşmüş durumdayım.

Onunla aynı semtte yaşamaktayız. Semt kahvesine ben de girip çıkmaktayım. Yazı düzeltmenin oturma masada hep biri

var karşısında; o da onu dinliyor. Şöyle bir tanışıp benim de yanına oturmaya fırsatım olmadı. Ayrıca içimi dışarıya dökmeyi pek sevmem. Yine de ruhumu elegeçirmiş bulunan şaşkınlık şeytanı, beni onun yanına ilişip kendisiyle birkaç satırcık konuşmaya itiyor...

Gel zaman git zaman bir seferinde onun her zamanki masasında tek başına oturmakta olduğunu, önündeki sayfalara bir şeyler çırpıştırdığını görünce dayanamadım; kalemini bırakıp soluklandığı bir ân'ına rastgetirip yanına vardım veeee: "Affedersiniz şuraya birazcık ilişebilir miyim?" deme cesaretini buldum. Usulca doğrulup müthiş bir incelikle boş elini uzatarak: "Rica ederim, buyrun oturun, oturun... Nasılsınız?" dediler. Elini sıkıp karşısındaki boş iskemleye iliştimse de susup kaldım. Yüzüme merakla bakıp tekrarladılar: "Nasılsınız?"

Gösterdiği bu nezaket karşısında büsbütün utangaçlaştım; kendiliğinden başım önüme eğik vaziyette, "Teşekkür ederim, iyiyim, iyiyim efendim de, acaba sizi işinizden alıkoydum mu diye biraz tedirginim," gibilerden bir şeyler mırıldandım. O ise önündeki kâğıtları ileri geri iteleyerek kıs kıs gülmekte: "Haa bunlar mı? İş dediğiniz bunlar bir harften ötekine, bir noktadan berikine bıkkınlıkla atlayıp geçilecek işlerden..."

O hoş gülümsemesi yok mu, hiç aklımdan çıkmıyor. Öylece başını kaldırmış, derin derin yüzüme bakmış ve, "Buyrun, sizi dinliyorum," demişti. O kadar.

Hayat hep rastlantılar eseridir, öylece akar gider, der dururum. İşte bu da tam o an'lardan biri, gibi bir böbürlenme fırsatını kaçırmayabilirdim. Lâkin bu 'rastlantı'yı büyük şaşkınlığıma esir düşerek tek başına kendim icat etmişim; eserini de daha sonraları yine tek başıma kendim yüklenecektim.

Dert Dinleme Uzmanı, yani işte başkanı bana: “Buyrun, sizi dinliyorum,” derdemez fırlayıp yanından gitmek istemiştim de yapamamıştım. Onun gibi ben de hafif şakaya getiriyormuş hali takınıp: “Yok, inanın anlatacak bir şeyim yok; sadece içimi rahatlatma zamanına denk düştü de bu karşılaşmamız işte, kekelemelerimi azar azar aşarak: “Akşamüstleri, bütün günün yarattığı gerilimler patlama noktasına vardığında ne yaparım bilir misiniz,” derdemez koskoca bir kahkaha fırlatmayayım mı ortalığa! Büyük sessizlik. Ensem terlemeye başladı. Derin derin nefes alıp toparlanmayı başardım ve: “Şey efendim yani benim rahatlama ilâcım genişçe bir bardaktaki iki-üç parmaklık viski üstüne bir şişe soğuk soda boşaltarak bunu usul usul yudumlamaktan ibarettir, demek istemiştim; bunu yapamadan sizi rahatsız ettim ya, bütün mesele burda,” gibisinden falan feşmekânlarla içimi dökmeye başlamayayım mı? Bu sefer o bir kahkaha attı: Viskinizin yanlamasına şöyle bir iki-üç parmak olduğu anlaşılıyor; kalanı hep soğuk soda olduğuna göre????” Büsbütün şaşkın: “Yaa evet öyle!” fırladı ağzımdan. Bir de devamı var. “Şundan ötürü yani işte, sık sık başkalarını dinleyip durmaktan hiç mi hiç sıkılmadığınızı sormak istiyordum da size...” Aynı hoş gülümsemesi: “O halde siz ilkin şu sinir ilâcınızı ısmarlayın; bana da aynınsından...”

Gözüme geliverdik. Bakışları ne kadar derinmiş! Çarpıldım, diyebilirim. Erkek erkeğe böyle bir bakışma hiç görülüş müdür acaba? İçimden, onlar ki zaten yoktular, diye geçti; bunu neredeyse yüksek sesle söyleyecektim; kendimi tuttum. Gözüme gelmemizden kurtulmak için midir, değil midir, tam bilemiyorum ama elimi ters yöne doğru kaldırıp garsonlara şöyle bir, gelin gelin işareti yaptım. Ben değil, benden önce, yani işte bir süre sonra karşımdaki silkinir gibi yapmış, mendilini çıkarıp ağzını silerken:

“Evet benimki de sodalı viski olsun, ama kendimden,” demişti. Gülüştüük.

Garson geldi, içkilerimiz ısmarlandı. Bu arada masanın üstüne şöyle bir gözgezdirdim. Dert Dinleme Uzmanı, kâğıtlarının öteki yanına bezden küçük bir torba bırakmıştı. Torba dedimse de, değil; şöyle dört köşe, içinde bir kitap, bir dosya falan varmış gibi paketimsi bir şey. Ben tam bunu dikizlerken o sol elini usulca bezden pakete koydu ve üstüne yavaşçacık vura vura: “Bugün, bu saatlerde, burda aynen böyle size rastlamayı ne kadar istemiştin, bilemezsiniz,” diye mırıldandı. Niçin? Ne oldu? Bence de ne güzel bir şey bunu böyle istemeniz. Rastlantı, rastlantı, tam da bu işte, diyemedim. Garson içkilerimizi getirmişti. Karşımdaki neredyse fısıltıyla: “Nekadar şaşırdınız,” dedi sorar gibi... “Yok, yok, benim şaşkınlık ve sevincim size içimi dökme fırsatı yakalamış olmaktan ötürü değil inanın...” Yine gülüştüük. O benim kadehimi kaldırıp bana uzattı, kendininkini de alıp yukarı kaldırdı: “Pekiii, ya ben size içimi dökmek istiyorsam,” demesin mi, donup kalmıştım; neredyse viskimi dökecektim...

Hâlâ daha gözgözeyiz. Kadehini benimkine usulca dokundurarak: “İçelim,” diyor; öylece bakışarak birer yudum yuvarlıyoruz.

Bu türden an’lar öyle an’lardandır ki, anlatılması ayıp, hattâ imkânsız gelebilir insana. En azından bana öyle gelmeliydi. Fakat buna mecburum artık.

Bundan sonrası şöyle olup bitmişti: İlk yudumlarımızı takiben kadehini usulca önüne koyup masadaki bezimsi paketten yavaşça bir defter çıkarttı. Yetmedi, defteri önüme doğru iterek: “Bu sizin... Lütfen kabul buyrun,” dedi. İçimde büsbütün merak kırbacı mı şakladı, yoksa korkuyla karışık bir kuşku mu boy göster-

di, artık pek ayırt edemedim. “Aaaa, fakat nedir bu? Niçin? Hem niye bana vermektesiniz beyefendi?” “Bırakalım mı aramızdaki şu resmiyeti?.. Besbelli işte, ikimiz de birbirine paralel iki ipte aynı salvolarla hoplamaktayız... Hayatın kan damarını yoklaya yoklaya, açıkçası adım adım izleyerek elde ettiğimiz, ama kendimizin dahi bilinçle bilemediğiniz şu sezgi denilen şeyin mihmandarlığının eserlerinden biridir bu da, diyemez miyiz?”

Parmaklarım, önümdeki defterin sayfalarını kıvrıp durmakta. Açıkçası biraz da sinirlenmiş haldeyim. Sodalı viskimden kocaman iki yudum daha devirip âdeta homurdanmaktayım: “Sezgiymiş! Sezginin bizleri iteklediği her yer mutlaka daha iyiye ve daha güzele, doğru yola kıvrılacağımız köşebaşları mıdır yani? Ya batarsak?” “O zaman zaten batmışız demektir.” Nasılsa yine aynı ân’da gülüştük; sinirim yatışmış gibi. Uzunca sustuk. İçkilerimizi nerdeyse bitirdik. Neyin ne defteriye bunu meraktan ya da nezâketen “kabul buyurmuş” bulunmam üstüne, dert dinleme uzmanımız tarafından bir açıklama beklemek hakkım değil miydi? Kendisine karşı gerçekten dostane bir yakınlık duymaya başlamış olsam da, açıklama bekleyişim hakkımdı elbette. Tam, “Bunun anlamı ne? Yani defterinizi bana verdiğinizde göre ne yapacağım ben bununla,” diyecektim ki, beklediğim açıklama ondan geliverdi: “Nedense bunu size verip gitme isteğimde bir yanılma olmadığınızı hissetmekteyim. Almayı kabul ettiniz. Sağolun, varolun; eh o zaman da artık merak damarınız bunun sayfalarını okumadan yakanızı bırakmaz demeye gelmektedir bu. Öyle değil mi?” Soluklandı. “Noktası virgülü yerli yerinde elyazılarımla dolu bir defter işte. Okur bakarsınız; içinizden ne gelirse ona göre bir talih biçersiniz buna... Eğlenip gülmek, düşünüp kalmak, meraklarınızı merak eklemek ya da yırtıp atmak veya sizden başkalarının da ağız tatlarına sunmak tamamen size ait...”

Yine bakışıp kalmıştık.

Büyük suskunluk.

Kadehlerdeki son yudumlarımızı içip bitirdik. Defteri ne-
dense bez torbasına yeniden sokuşturup alarak ayağa kalkmışım.
Altını çizdiği gibi bunu okuma merakım son safhasına varmış
durumda: “Gösterdiğiniz yakınlığa nasıl teşekkür etsem bilemi-
yorum. Elbette burda yine buluşuruz. O zaman defterinizi de
okumuş olurum tabii,” gibi bir şeyler söylemeye kalkıştım. Ma-
hallenin ‘dert dinleme uzmanı’ da (bundan böyle kendisinden
başkan diye söz açmayı yasaklamış bulunmuştum nefsim) aya-
ğa kalkıp elini uzatmış, benimkini sımsıkı sıkı sıkı: “İşte canım,
bunlar hayatın içinden birtakım notlar... Sakın bir yazarın deha-
sından fışkırmış bir eser falan sanmayın haaa! Şimdiden haber
vereyim de...” demiş, böylece çok daha dostane gülümsemelerle
birbirimizden ayrılmışızdır...

İyi de, ola ola ne olmuştu peki? Dert Dinleme Uzmanı’nın,
yakasına yapışan herkesin döktüğü dertleri sabırla dinleyip dur-
masının hikmetini çözebilmiş miydim sanki? Yaşamak için yap-
tığı işin, yayınlanacak kitapların sayfa ve satırlarının düzeni, ke-
limelerin ve bunların yazılış imlasına uygun olup olmadığının
hafiyeliğinden ibaret olduğunu öğrenmişim; hepsi bukadar...
Bir ailesi olup olmadığını bile sorup öğrenememişim. Eşi dostu
kimlerdi? Yakasına birileri yapışmadıkça hep yalnız gelir giderdi.

Yapayalnız mıydı yoksa?.....

Defteri ne yaptım?

Okudum mu?

Hakkında herhangi bir karara vardım mı?

Dahası, yeniden buluştuk mu?

Düşüncelerimi kendisine dert döker gibi bir bir sayıp dök-
tüm mü?

Yok. Hiçbiri olmadı. Olamadı.

Son çalıştığı yayınevının basına verdiği haberden öğrendiği-
me göre o gece evinde intihar etmiş.

Yazı masasında tertemiz yazılıp ciltlenmiş iki kitabı bulun-
muş. Biri bir şiir kitabı, öteki uzunca bir roman. İkisinin de adı
konulmamış.

Defteri parmaklarımı yakmakta. Ateşin ân'ında yalayıp geç-
mesi gibi bir yanık değil bu; derinlemesine, düştüğü yerde bitip
tükenmez bir yanıp tutuşma hali...

Yalnızca benim bildiğim bir vasiyet!

Pekâlâ. İşte hepsi bu ve böyle!.. Ne yapılmalı? Bundan nasıl
kurtulmalı? Hih hih hiih!..

Defteri, onun can verdiği gece okuyup bitirmiştim. Hem
de çarçabuk. Özetle “dert dinleme günlükleri” bile diyemiyorum,
yazdıklarında kendiliğinden çıkıp gelmiş çağrışımlara karşın... Ya-
şadığı zamanlar... Oldukça içedönük elemeği göz nuru... O kadar
değil kanımca; oldukça içeriksel bir safiyet. Sezgi gücünü artıran
bu olmalı. Sayfalarda gülünç, üzücü, sıkıcı, yer yer kızdırıcı, hattâ
kinci havalar esip durmakta... Defteri nasıl gözden çıkarabilirim
ki? Hele kendisine danışmak imkânım da elimden kayıp gitmiş-
ken? Yazdıklarını başkalarıyla da paylaşmak isteseydi, alır götürür,
çalıştığı yayınevine verip yayınlatmanın bir yolunu bulurdu canım.

Bal gibi yayınlanmayı hak edecek bir tutanak... Kalitelisinden tutun kalitesizine kadar yığınla neler neler yayınlanmıyor ki!.. Peki, kendisi neden bunlardan biri olmayı seçmedi de, “dert dinleme defteri”ni gele gele getirip de bana verdi; hem de ilk gördüğü birine? Niyeti neydi ki?

Defterin kaderi hakkında beni özgür bırakmıştı, biliyordum. Yine de çok, çokook özel bir sır tevdi edilmiş gibi hissetmekteyim kendimi.

Ne yapsam? Ne yapsam?

Derken derken birden aklıma geliverdi:

Dert dinleme uzmanımız ilk ve son karşılaşmamızda benim neyin nesi olduğumu sormamış, böyle bir merak göstermemişti. Demek ki adı ortalıkta şöyle böyle dolaşan yazarlardan biri olduğumdan haberi vardı; ben de bunu çok doğal karşılamıştım farkında olmadan... İşte şöyle böyle adı sanı olan birinin bencilleşiverme haline büyük misâl! Yetmedi, üstelik de yazdıklarımızda herşeyi bilip anlayan biri gibi algılanıp durmaktayız. Ne rezalet!

İnsanoğlunun bu sefaleti içimi daha derinlemesine kemirmeye başlayınca büsbütün fenalaştım. Ölüp gitmiş birinin yalnız bana yüklemiş bulunduğu vesayetin altından “herşeyi bilip anlayan” biri sıfatıyla bile kalkmam mümkün olamayacaktı.

Pek de işkilleniyorsun canım, diyorum kendi kendime. İşkilliyim tabii ki. Önünde o kadar olanak, hattâ fırsat varken niye şunu yayınlatıp çıkmamış ki işin içinden? Üstelik arkasında da daha iki cilt edebî eser bırakarak...

Bu defteri başkalarının bilgisine sunarsam “yetkili”lerin kendi “niyetlerine göre” bana suçlu, hayırsız, hain filânlarla atıp tut-

mayacakları ne malûm? Eveet, bununla da karşılaşabilirim; daha da beterleriyle! Canım bana ne bütün bunlardan, diye diye yazıp durmaktayım hâlâ... Dert dinleme uzmanımızın bana böyle bir defter bırakıp gittiğinden kimsenin haberi yok ki; at çekmecene, kalsın dursun orda. Hele onun ölümünün “şöhret” i biraz soğusun, o zaman düşünürsün. Baktın gündem uygun gelivermiş ve sen hâlâ hindiler gibi bozuk bozuk, pis pis şeyler düşünüp durmaktasın, adınla sanınla ortalığa atlar çıkarsın! Pekii bu arada ya kendin de ölüverirsen, bu defter de çekmecende bulunuverirse? Şöyle böyle bir yazar olman dolayısıyla bunun senin defterin olduğu sanılırsa ya? Elyazıları karşılaştırılır mı acaba? Ayıkla pirincin taşını! Ama canım, demekteyim bu sefer de yine kendi kendime; zaten ölüp gitmişsin, ne olacaksa olsun artık, sana ne be!

Bir gece her zamankinden fazla kafama takılmıştır bu iş. İnin cinin top oynadığı bir saatte kalkıp defteri hızla önüme çekerek yeniden okumuşumdur. Baktım, bunu yazanın ölüm haberi de, şaşkınlık dolu kederi de epey soğumuş içimde; sanki hani eski bir hayalmiş gibi olmaya başlamıştır. Bu ruh haliyle okuyor, okuyor, okuyorum. Tuhaf bu ya, yazılanlar eskisinden fazla hoşuma gitmeye başlıyor ve birden esneye esneye, enayinin tekisin sen, diyorum. Enayinin değil safın birisin sen safıın!

Şimdiye kadar birçok boş kâğıda yazıp durduklarımı, şu ânda önüme çekerek belirtmeliyim ki, zaten böyle bir açıklamayı, kitap olacak deftere önsöz niyetine yazıp çıkmışımıdır. Kararın belli vıdıvdıcı herif! Zaten bu kitapta bir “yazarlık” payın olsun istemişsin. İşte besbelli... Karaladığın şu kâğıtların başına bir de “Takdim” kondur da bari dil kurumunuzun takdirlerine lâıyk olasın; adın da ortalıkta bolca dolaşıma girsin, değil mi ya! Hah hah haah!

Öf bee!.. Açıkçası bana bu kararı verdiren de neydi sanki? Çok basit. Herşey çok basit aslında.

Dert dinleme uzmanımız hem defterin başına kitabın adını DERT DİNLEME UZMANI diye konduymuş hem de kitabı bölüm bölüm ayırmış; her yeni bölüme geçer geçmez de bölümlerin “nitelik”lerini filân sıralayıp sonraki sayfaya düzgünce yazmış. Niyeti besbelli... Safsın saaaf! Belki ikinizi bir buluşmada dost kılıveren de enayilik derecesindeki bu saflıktır. Tertemiziz: Birlikte yaşanmış bir ardımız yok, dolayısıyla önümüz de...

E ama, enayilikmiş, saflıkmiş; bu sebep hiç de inandırıcı değil. Dert Dinleme Uzmanı, bu edebî sırrını niye, tek bana verip gitti ki? Ehh artık onu da kendisi bilir, kime ne? Mezarından çıkarıp da sorguya çekilecek değil yaaaaa! Önyargısız tarihçilere düşer bu da. Çekmecesinde bulunanları da ne yaparlarsa yapsınlar artık canım, aaaa!..

Karar verilmiştir:

DERT DİNLEME UZMANI adlı bu kalın defter aynı adla ve noktası virgülüne kadar aynen yazıldığı gibi yayınlanacaktır:

İşte bu kadar.

İşte buuuu:

I. BÖLÜM

Rastlantılar ve Çağrışımlar

Günlerden bir gün. Bütün gece önümde vırvırcı bir yazarın kitabı durmuştur. Sanki kitabın kapağı benim elimdeymiş gibi, durmadan başıma dikilir, kapak tam da şu gibi, şöyle şöyle, olmalıymış, sakın ha, iki nokta üstüsteleriyle oynayıp durmamalıymışım, hele “a”ların üstüne koyduğu şapkalara asla ve kat’a dokunmamalıymışım gibisinden uyarılarının ardı arkası gelmez; dil kurumumuzun kurallarıyla ters düşün yeter. Gerçi dil kurumumuz da baştan sona haklı, geçerli önerilerde bulunmuş değildir ya, neyse. Bu antipatik yazarın üstelik ordan oraya, şurdan buraya atlaya atlaya, çiziklerle, düzeltilerle çöplüğe dönmüş kitabını temizleme işlemim sabahı bulmuştur. Sabahleyin, öğleye doğru işe yürüyerek gideyim de başım biraz açılsın, diyerek yürümeye başladım da, gürültü patırdı, itiş kakış derken birden otobüs durağında durup otobüse binmeye karar verdim. Durak bankında gençten bir kız oturmakta, geldiğim yana doğru boş uca da ben ilişiverdim. Benden kuşkulandı, yanına yanaşıp orasını burasını mıcıklayacağımı mı sandı nedir, “Ayy sahi, ben zaten kalkıyor-

dum,” deyip fırladı, herhalde belli etmemek için, ters yöne doğru seğırtip gitti; kâğıt mendilimi çıkarıp terli yüzümü silivermişim; kızın arkasından da bakakalmışımıdır. Bakıyorum, aynı köşe başında iki büklüm yaşlı bir kadın beliriyor; bir elinde naylon torba, topallayıp durmakta. Yine de geri dönmüş, öbür elini havaya kaldırmış, sanki birine ilenmekte... Öfkeli. Mırıl mırıl söylenmekte. Bir de, ‘tüh’ diye sözde yere tükürdü.

Öff öf! Sen de şu roman şöyle, bu inceleme böyle, diye diye lâfları amma da süslemeye başladın. Yazdıklarında dikkat isterim!

Yaşlı kadıncağız topallayarak düşe kalka oturmakta olduğum yere doğru gelmeye başlamıştır. Hep öyle; öfkeli başını sallamakta... Kendisini ötekinin yerine koymasını bilen her insanın yapacağını yaptım, kalkıp yanına vardım: “Durağa mı hanımefendi?” dedim. “Tabii canım nereye olacak ki, şu kız beni cehennemin dibine yollayacaktı nerdeyse, terbiyesiz millet,” filân derken kolunu tuttum, bir bastona sarılmış gibi oldu; bunun bir insan olup olmadığına inanmak istercesine sallayıp durduğu başını kaldırıp yüzüme baktı, baktı ve: “Ay siz misiniz oğlum; hay allah razı olsun sizden,” dedi; gelip yanyana banka oturduk. Öyle bir içten oflayıp pofluyor ki, ben de içimden, şu otobüs bir gelse bari, demeye başladım. Henüz öyle bir şey yok.

Baktım, kadıncağız cebinde bir şeyler aranıp durmakta. “Hah! anahtarım burdaymış, unuttum sanmıştım,” derken cebinden anahtar yerine tıpkı benimki gibi kâğıt bir mendil çıkarmış, gözlerinin, burnunun altını silip durmakta. “Ahh beyciğim, ne kibar insanmışsınız siz... Öyle ya, terbiye başka şeydir, başka. İkına sıkına ta oralara kadar gelmişim, tam köşeyi dönecek gibi olmuşum, aaaa, çirkinin teki bir kız cart deyip bana çarpmasın

mi, düşecektim nerdeyse, dönüp arkasına bakmadı bile yeminim olsun; ister istemez, terbiyesiz şey, diye bağıryorum, hiiiiç. Alınmamakta bile.” (Soluklanış.) “Otobüs gelip gitti mi oğlum?” “Yok efendim. Henüz gelmedi; inanın.” Susmaktayım. O ise: “Affınıza sığınırım efendim, size oğlum deyip durmaktayım ya, inanın oğlum yaşındasınız da ondan. Oğlum dedimse, ona ve eşine kalırsa evden dışarı bir adım atmamalıyım. Atacaksam yanıma birini almalıyım. Kim olacaksa? Oğlum tayinen yurtdışına gönderildi; tek torunumla birlik çıkıp gittiler. Yok günahlarına girmeyeyim; bir tatil filân yılbaşı mılbaşı olursa kalkar gelirler; bana bakarlar, ederler, öğüt möğüt verir giderler. Bir de kızım vardı; var yani çok şükür. Şimdiki erkekler erkek mi, diye diye hiç evlenmedi; halbuki okudu; yüksek diploma bile aldı; lâkin o da kalktı, memleketin taa öteki ucundaki üniversite mi neyse, oraya, ezilen kadınları uyandırmaya gitti. Sanki annesi tek başına ezilip durmuyor da. Şu dikkatsiz kızın bana yaptığına baksanıza,” diye sürdürüp gitmekte... Sıkılıyordum, ama doğrusu yaşlı hanım anlattıkça içim yumuşamaya başladı; kendi kendime yazık canım, baksana şu kadının haline, diye düşünüyordum artık. Elini dizimin üstüne vura vura konuşmasını devama aldı:

“Oğlum da kızım da haklılar aslında. Şu lâzım, bu lâzım diye diye ikide bir dışarılara çıkmamam lâzım. Ah, yine affınıza sığmıyorum beyciğim, inşallah sizi sıkılmıyorum; çıkmayayım ama hayat işte, insanlık hali. Bir yardımcı tuttuk, ama onlarla da pek yapamıyorum; haftada bir gelip gidiyor; temizlikte, ağır şeyleri alıp gelmekti, camları neyi silip etmekti, yapıp gidiyor işte. Ne de olsa efendim hayat bildiğiniz gibi; insanın ilacı bitiveriyor, canınız şu meyveyi, bu kurabiyeyi isteyiveriyor... Neyse ne de, inanınız tepedeki sönüveren ampulleri bile değiştirecek halde değilim ar-